

Piezīmes un atsauces Natura 2000 teritorijas līmeņa aizsardzības mērķa (CO) noteikšanai: datu izvēle un eksperta pieņēmumi

Sugas kods:	1903
Suga:	<i>Liparis loeselii</i>
Natura 2000 teritorijas kods:	LV0600300
Natura 2000 teritorijas nosaukums:	Augšzeme
Eksperts(i):	Linda Uzule
Darbs pabeigts:	23.01.2024.
Vispārējās piezīmes:	<p>Lēzela lipare ir cirkumboreāla suga, kura sastopama Eiropā, Āzijā (Sibīrijā) un Ziemeļamerikā, izņemot Aļasku (Luer, 1975; Kull, Hutchings, 2006). Tā aug mitros un kaļķainos biotopos ar skraju veģetāciju – pārejas un zāļu purvos, mitrās pļavās, pamestos laukos un karjeros, grāvjos, grantainās un mitrās ceļmalās, purvainu skujkoku mežu malās, ar mēģeli bagātu un smilšainu ezeru krastos un to aizaugošā daļā, kā arī starpkāpu ieplakās (Galenieks, 1953; Pētersone, Birkmane, 1980; Cepurīte, 2005).</p> <p>Lēzela lipare samērā reti sastopama visā Latvijas teritorijā, kur tās populācijas atrodas tuvu sugas areāla ziemeļu robežai (Cepurīte, 2003; Kuusk et al., 2003). Par īpaši nozīmīgu Lēzela lipares dzīvotni Latvijā uzskata kaļķainos zāļu purvus (Pakalne, 2008).</p> <p>Lēzela lipares Latvijas populācijām lielāko apdraudējumu rada hidroloģiskā režīma izmaiņas, kā arī to apdzīvoto biotopu aizaugšana ar ekspansīvām vietējās floras sugām, kuras dabiskās sukcesijas gaitā strauji palielina projektīvo segumu, piemēram, parastā purvmirte, parastā niedre, grīšļu dzimtas sugas, īpaši dižā aslake, kuras var veidot monodominantas audzes (Roze et al., 2014; Roze u.c., 2015).</p>

Lauks	Paskaidrojums
CV_USE	<p>949</p> <p>Aprēķinos izmantoti dati no 2010. gada veiktā sugas monitoringa, dati no 2015. gada sugas uzskaites, kas veikta dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros un dati no 2021. gada sugas uzskaites, kas veikta projekta “Projektā “Dabas skaitīšana” konstatēto Biotopu direktīvas II un IV pielikuma vaskulāro augu un sūnu sugu atradņu inventarizācija un monitorings” ietvaros. Sugas uzskaiti gan 2010. gadā, gan 2015. gadā, gan arī 2021. gadā veicis U. Suško. Visu uzskaišu datu populācijas minimālais vērtējums ir 900 indivīdi, bet maksimālais – 1000 indivīdi (Latvijas Dabas., 2021). Starp</p>

Lauks	Paskaidrojums																																							
	<p>populācijas minimālo un maksimālo vērtējumu rēķināts vidējais ģeometriskais (funkcija GEOMEAN).</p> <p>2015. gada vasarā un rudenī dabas aizsardzības plāna ietvaros tika apsekoti visi 53 AAA “Augšzeme” dabiskie ezeri un totālās uzskaites rezultātā pie 19 no tiem – pārsvarā ezeru nokrastu slīkšņās, retāk to piekrastē esošajos pārejas purvos 115 vietās tika atrastas 784 lipares. 2021. gadā Skujines ezera pārejas purvā divās vietās tika atrastas vēl 20 lipares, Bardinska ezera nokrastes slīkšņā sešās vietās 41 lipare, bet Matīšu ezera nokrastes slīkšņā aptuveni 15 vietās 100 lipares. Kopumā apvienojot 2010., 2015. un 2021. gada datus, Lēzela lipare Augšzemes aizsargājamo ainavu apvidū ir atrasta 21 ezera nokrastes slīkšņās vai krastmalu pārejas purvos aptuveni 123 vietās, kopumā 900 lipares. Var secināt, ka populācijai ir izteikta tendence palielināties, jo, piemēram, 1993. - 1996. gadā veiktajos visu Augšzemes AAA ezeru kompleksajos pētījumos, lipare tika atrasta tikai 23 vietās deviņu ezeru krastos (Latvijas Dabas., 2021).</p>																																							
Unit_CV	<p>Indivīdi</p> <p>Pamatojoties uz “Augu monitoringa metodiku Natura 2000 teritorijās un ārpus tām”, vaskulāro augu populācijas lielumu novērtē indivīdos (Baroniņa, 2014; DAP, 2017; DAP, 2022).</p>																																							
Habitat	<p>Cits</p> <p>Lēzela lipare AAA “Augšzeme” līdz šim konstatēta gan teritorijās, kas atbilst ES aizsargājamiem biotopiem, gan arī vietās, kas nav atzītas par ES aizsargājamiem biotopiem, tādēļ pie “Habitat” norādīta atzīme “cits”.</p>																																							
Annex I	Na																																							
Annex I_area_USE	Na																																							
Other_area_USE	<p>13,27</p> <p>Lēzela lipare AAA “Augšzeme” teritorijā sastopama 27 poligonos, kuru kopējā platība ir 13,27 ha. Sugas dzīvotnes laukumu platība noteikta LatViaNature projekta izstrādātajā Augu monitoringa rīkā (1. pielikuma 1. – 8. attēls), pamatojoties uz līdzšinējiem sugas pētījumiem šajā teritorijā.</p>																																							
OK_DEN	<p>Lēzela lipares populācijas blīvumi (blīvuma mērvienība – indivīdi/ha) Natura 2000 teritorijās redzami zemāk esošajā tabulā. Ar zaļo krāsu tabulā attēlots eksperta noteiktais optimālais blīvums, bet ar oranžo krāsu attēlota konkrētā Natura 2000 teritorija.</p> <table><tr><th>N2000 vieta</th><th>CV_DEN, ind./ha</th><th>Blīvums</th></tr><tr><td>Tosmare</td><td>170.93</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Laukezers</td><td>158.08</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Motrines ezers</td><td>133.94</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Augšdaugava</td><td>114.67</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Krustkalnu dabas rezervāts</td><td>113.51</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Baltezera purvs</td><td>110.39</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Ašu purvs</td><td>76.77</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Augšzeme</td><td>71.49</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Silene</td><td>63.24</td><td>Jā (A)</td></tr><tr><td>Klagatu purvs</td><td>51.04</td><td>Jā (O)</td></tr><tr><td>Silabebru ezers</td><td>48.34</td><td>Jā (O)</td></tr><tr><td>Skujaines un Svētaines ieleja</td><td>47.62</td><td>Jā (O)</td></tr></table>	N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums	Tosmare	170.93	Jā (A)	Laukezers	158.08	Jā (A)	Motrines ezers	133.94	Jā (A)	Augšdaugava	114.67	Jā (A)	Krustkalnu dabas rezervāts	113.51	Jā (A)	Baltezera purvs	110.39	Jā (A)	Ašu purvs	76.77	Jā (A)	Augšzeme	71.49	Jā (A)	Silene	63.24	Jā (A)	Klagatu purvs	51.04	Jā (O)	Silabebru ezers	48.34	Jā (O)	Skujaines un Svētaines ieleja	47.62	Jā (O)
N2000 vieta	CV_DEN, ind./ha	Blīvums																																						
Tosmare	170.93	Jā (A)																																						
Laukezers	158.08	Jā (A)																																						
Motrines ezers	133.94	Jā (A)																																						
Augšdaugava	114.67	Jā (A)																																						
Krustkalnu dabas rezervāts	113.51	Jā (A)																																						
Baltezera purvs	110.39	Jā (A)																																						
Ašu purvs	76.77	Jā (A)																																						
Augšzeme	71.49	Jā (A)																																						
Silene	63.24	Jā (A)																																						
Klagatu purvs	51.04	Jā (O)																																						
Silabebru ezers	48.34	Jā (O)																																						
Skujaines un Svētaines ieleja	47.62	Jā (O)																																						

Lauks	Paskaidrojums		
	Dravenieku avoti	30.00	Jā (O)
	Būšnieku ezera krasts	29.23	Jā (O)
	Kaučers	25.14	Jā (O)
	Augstroze	23.37	Jā (O)
	Klāņu purvs	21.74	Nē (Z)
	Rāzņas nacionālais parks	20.12	Nē (Z)
	Draugolis	20.00	Nē (Z)
	Gaujas nacionālais parks	19.74	Nē (Z)
	Ķemeru nacionālais parks	19.26	Nē (Z)
	Kurjanovas ezers	19.23	Nē (Z)
	Ķirbas purvs	15.43	Nē (Z)
	Platenes purvs	14.84	Nē (Z)
	Aizdumbles purvs	13.82	Nē (Z)
	Bednes purvs	13.39	Nē (Z)
	Numernes valnis	9.51	Nē (Z)
	Cirīša ezers	6.15	Nē (Z)
	Talsu pauguraine	5.08	Nē (Z)
	Vīķu purvs	4.85	Nē (Z)
	Pelcīšu purvs	4.26	Nē (Z)
	Pelēču ezera purvs	4.17	Nē (Z)
	Engures ezers	4.15	Nē (Z)
	Slīteres nacionālais parks	2.06	Nē (Z)
	Ances purvi un meži	1.98	Nē (Z)
OPT_DEN	Optimālais blīvums izvēlēts, balstoties uz eksperta viedokli, salīdzinot sugas blīvumus visās Natura 2000 teritorijās, kur suga sastopama. Par optimālo blīvumu izraudzīts DL “Augstroze” blīvums – 23,37 ind./ha - zemākais no optimālajiem blīvumiem (skatīt tabulu augstāk, 3. stabiņš Jā(O)). AAA “Augšzeme” blīvums ir uzskatāms par augstu.		
OK_NEW	Nē.		
AREA_NEW	0		
OK_INT	Nē. Jautājumu par indivīdu translokāciju izskata tikai gadījumos, kad Biotopu direktīvas 17. panta ziņojumā sugas aizsardzības stāvoklis novērtēts kā U2.		
IND_INT	0		
Papildus nosacījumi	Dzīvotņu stāvoklis ir labs. Nekādi apsaimniekošanas pasākumi šobrīd nav nepieciešami. Monitorings jāturpina, lai sekotu sugas populācijas turpmākai attīstībai (Latvijas Dabas..., 2021).		
Cits lauks			

Izmantotā literatūra

Baroniņa, V. 2014. Dabas aizsardzības pārvalde, 2017 un 2022. Augu monitoringa metodika Natura 2000 teritorijās un ārpus tām. 20 lpp. Pieejams: <https://www.daba.gov.lv/lv/media/13936/download>

Cepurīte, B. 2005. Latvijas vaskulāro augu flora 7: Orhideju dzimta (Orchidaceae). Latvijas Universitāte, Rīga, 74.

Cepurīte, B. 2003. Lēzela lipare. *Liparis loeselii* (L.) Rich. Grām.: Andrušaitis, G. (red.) Latvijas Sarkanā grāmata. Retie un aizsargājamie augi un dzīvnieki, 3. Vaskulārie augi. Latvijas Universitātes Bioloģijas institūts, Rīga, 578–579.

Dabas aizsardzības pārvaldes Augu monitoringa rīks.

Dabas aizsardzības pārvaldes Dabas datu pārvaldības sistēma "Ozols".

Galenieks, P. (red.) 1953. Latvijas flora, I. LVI, Rīga, 405–406.

Kull, T., Hutchings, M. 2006. A comparative analysis of decline in the distribution ranges of orchid species in Estonia and the United Kingdom. *Biological Conservation* 129: 31–39.

Kuusk, V., Tabaka, L., Jankevičiene, R. (eds.) 2003. Flora of the Baltic countries, III. Estonian Academy of Sciences Institute of Zoology and Botany, Tartu, 375.

Latvijas Dabas fonds. 2021. Vaskulāro augu un sūnu sugu monitorings un inventarizācija Natura 2000 teritorijās un ārpus tām 2021. gadā. Rīga, 249 lpp.

Luer, C. A. 1975. The native orchids of the United States and Canada (excluding Florida). New York Botanical Garden, New York, 361.

Natura 2000 SDF – Augšzeme. Skatīts 9.01.2023. Pieejams: <https://natura2000.eea.europa.eu/Natura2000/SDF.aspx?site=LV0600300>

Pakalne, M. 2008. Mire habitats and their protection. In: Pakalne, M. (ed.) Mire Conservation and Management in Especially Protected Nature Areas in Latvia. Jelgava Printing House, Rīga, 8–19.

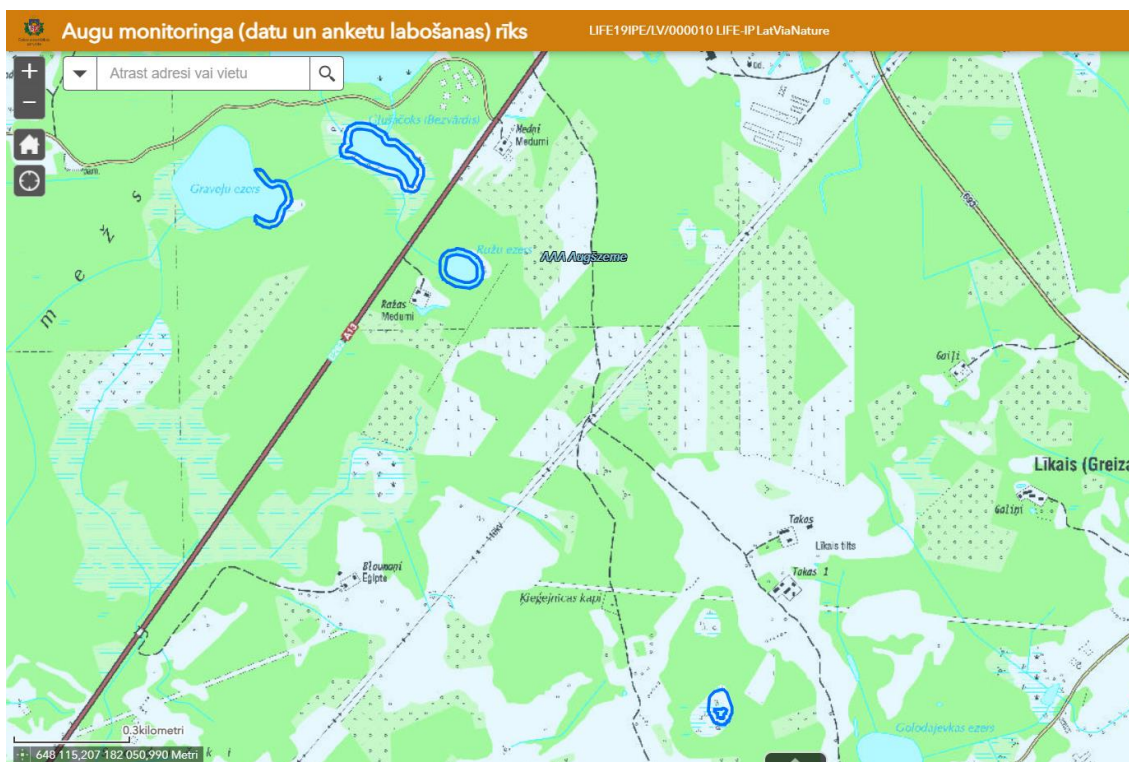
Pētersone, A., Birkmane, K. 1980. Latvijas PSR augu noteicējs. Zvaigzne, Rīga, 590.

Roze, D., Jakobsone, G., Megre, D., Kreile V., Višnevskā, L., Belogradova, I. 2014. Possible ecological reasons for the threat of *Liparis loeselii* populations in Latvia – preliminary results. In: Mirek, Z., Nikel, A. Paul, W. (eds.). Actions for Wild Plants. Papers of the 6th Planta Europa Conference on the Conservation of Plants. Committee on Nature Conservation, Polish Academy of Sciences, Kraków 125-131.

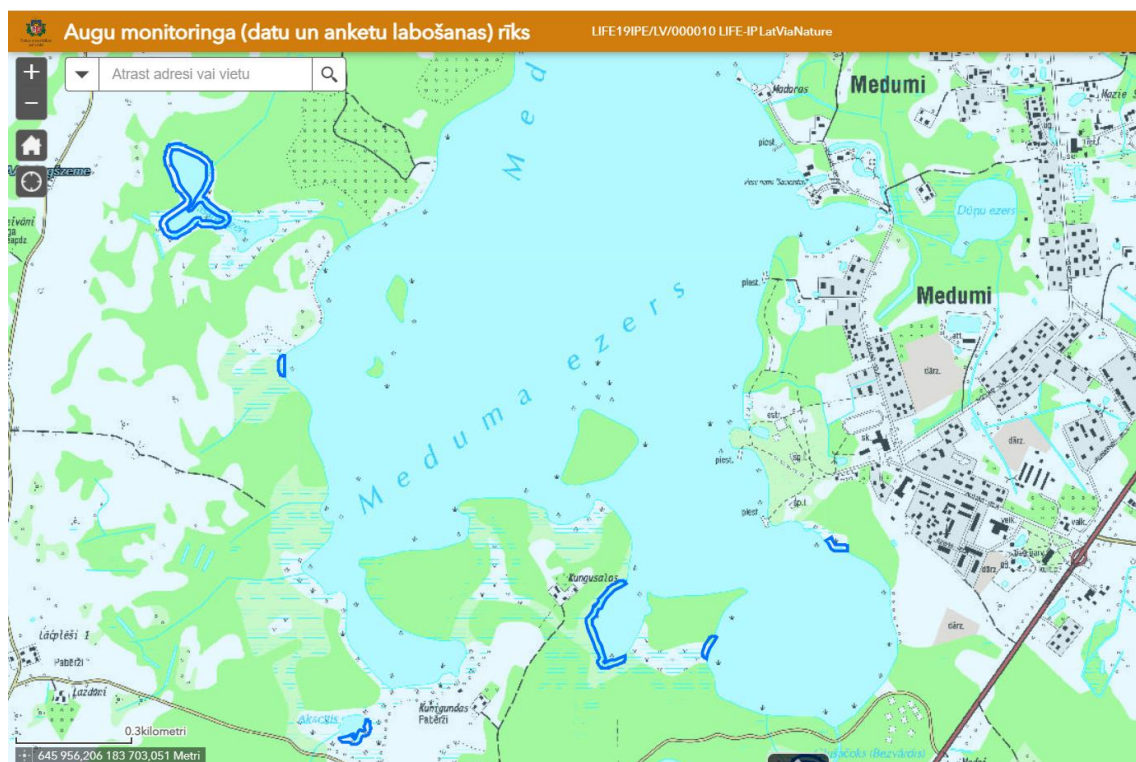
Roze, D., Megre, D., Jakobsone, G. 2015. Mikrobiotopu izpēte Lēzela lipares (*Liparis loeselii*) Latvijas populācijas ekoloģijai un apsaimniekošanai. *Latvijas Veģetācija* 5-28.

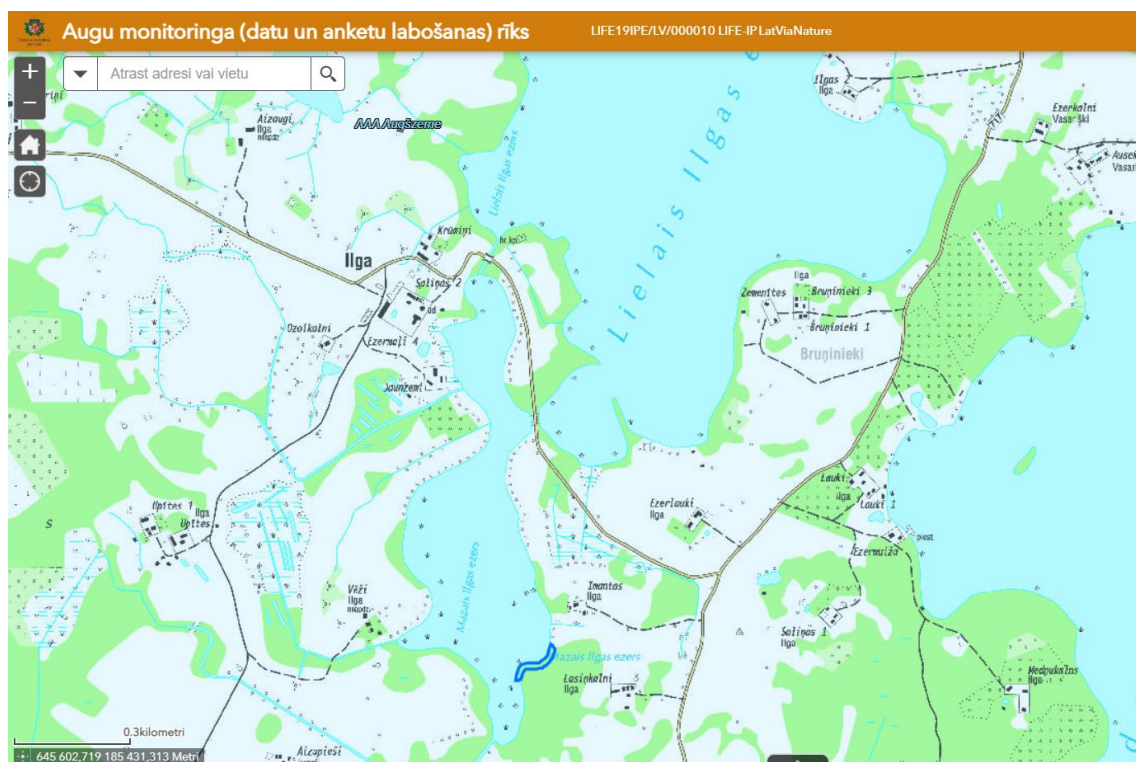
1.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.

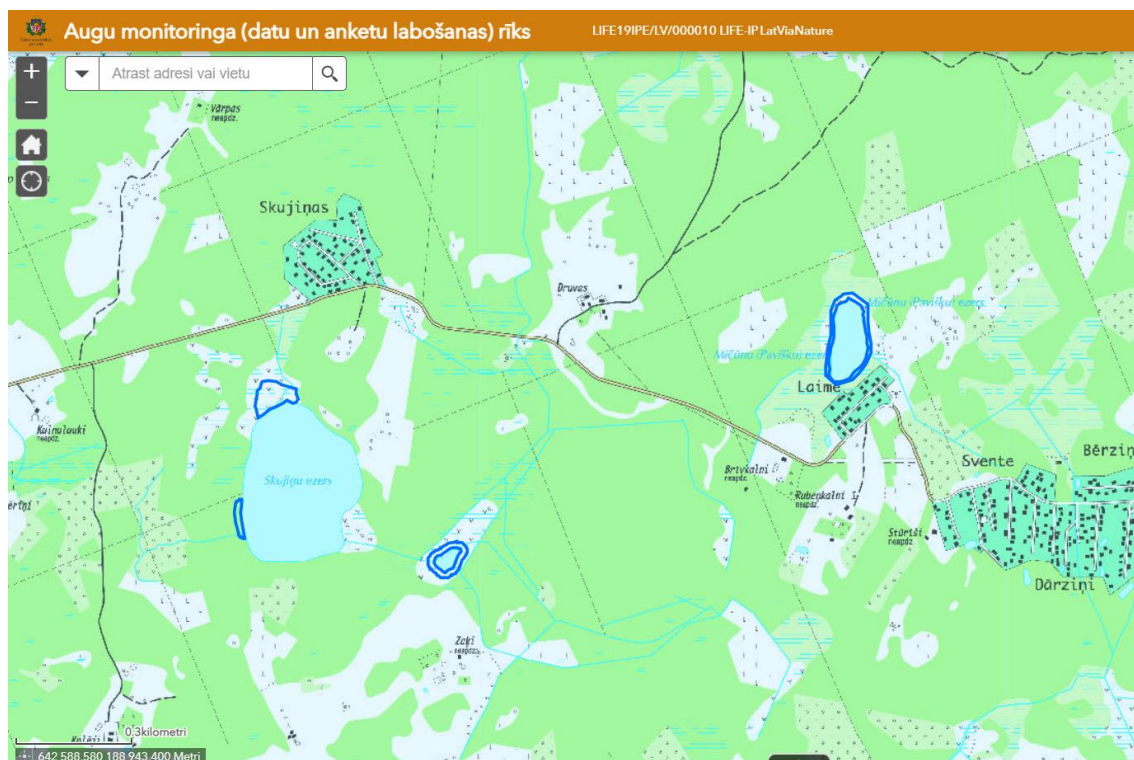
2.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.

3.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.

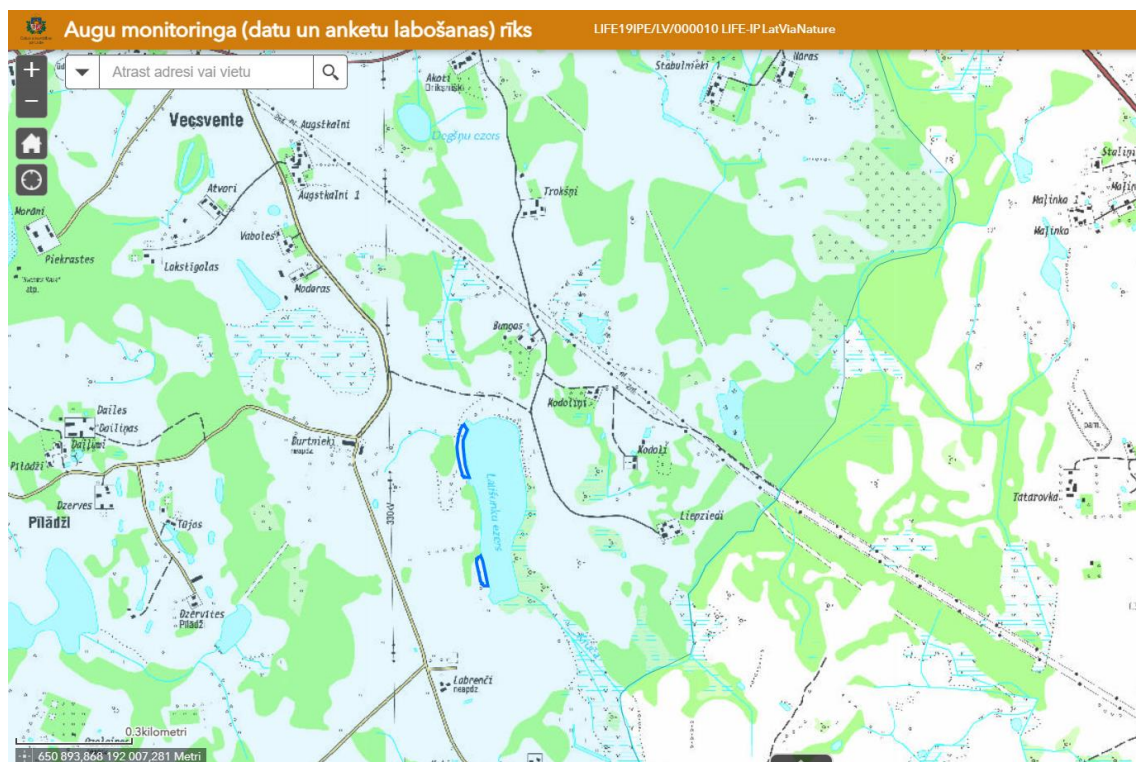
4.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēlots Lēzela lipares dzīvotnes laukums AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.

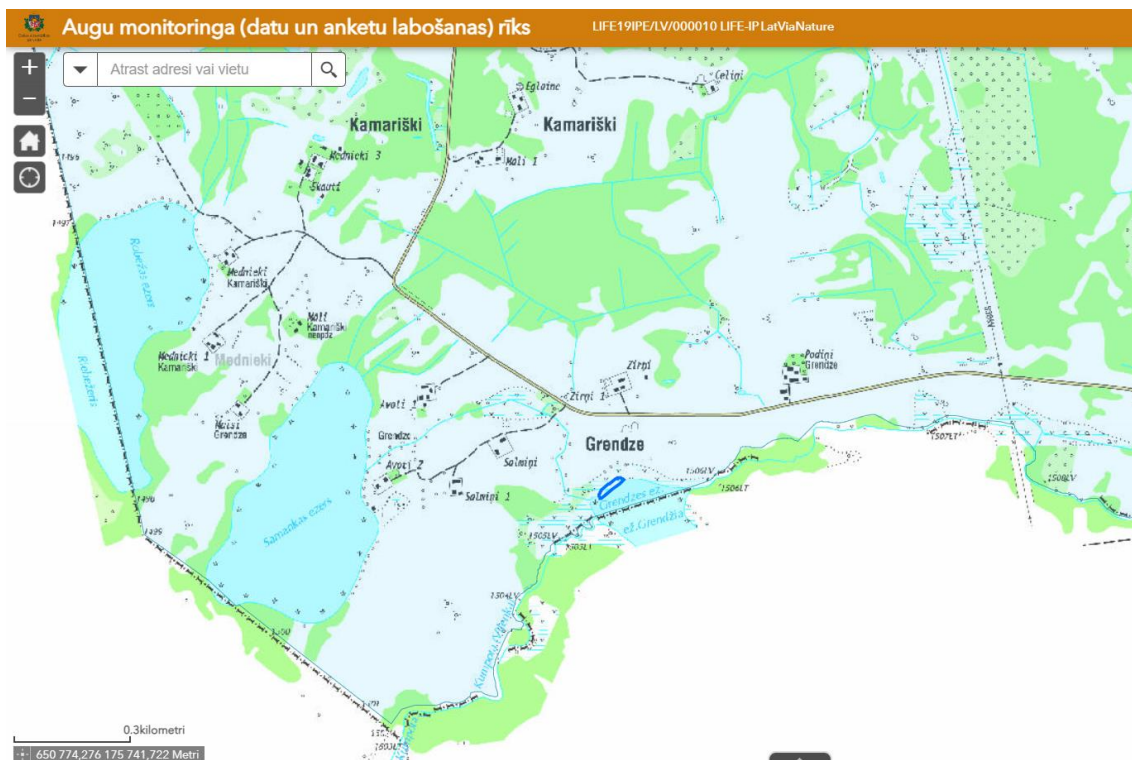
5.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.

6.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.

7.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēloti Lēzela lipares dzīvotnes laukumi AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.

8.attēls. Ekrānšāviņš no LatViaNature projektā izstrādātā Augu monitoringa rīka. Ar zilo kontūru kartē attēlots Lēzela lipares dzīvotnes laukums AAA “Augšzeme”. Ekrānšāviņš uzņemts 15.01.2024.